

Zondag 12 september 2021 Aan ons de keuze

Evangelielezing: Johannes 6 : 60 – 69

We zijn, gestaag verder lezend, aan het slot van Johannes 6 gekomen. Dat begon zo prachtig met het teken van de vijf broden en twee visjes. Een visioen van eenheid en verbondenheid. Maar het eindigt in mineur: velen trekken niet langer met Jezus mee. Verdeeldheid onder de leerlingen. Wat blijft er over van het messiaanse visioen waarmee dit lange hoofdstuk begon? Ik denk dat dat ook het achterliggende probleem van Johannes was: wat blijft er over van dat visioen van het komende koninkrijk van de ene God? Johannes schreef het verhaal van Jezus op voor een christelijke gemeente rond het jaar 100.

Als Johannes het verhaal vertelt van de vele leerlingen die Jezus te streng vinden en afhaken en de twaalf die wel blijven, vertelt hij tegelijk ook het verhaal van zijn eigen gemeente. Generaties lang wachten zij al op de wederkomst van Jezus. Kunnen ze nog wel blijven geloven in dat messiaanse visioen?

Wij zijn gewend om in de evangeliën te lezen dat de mensen naar Jezus toe stromen, waar Hij ook optreedt.

Zo is dit hoofdstuk rond het brood des levens ook begonnen. Maar aan het eind van dit hoofdstuk lezen we dat er veel mensen afhaken. Ze gaan niet langer met Hem mee.

Hoe komt dat? Zijn de mensen massaal van gedachten veranderd? Misschien kunnen we zeggen dat Jezus het ook wel een beetje op de spits heeft gedreven. Zijn woorden wekken toch wel de indruk een bewuste provocatie te zijn. Wat heeft Hij dan gezegd zodat de mensen reageren met: harde woorden, niet om aan te horen?

In de voorafgaande verzen staat dat Jezus in de synagoge in Kafarnaüm had gezegd dat Hij, Jezus, het brood was dat uit de hemel was neergedaald. En de mensen reageerden met: "Brood uit de hemel? Het is gewoon de zoon van Jozef en Maria, ze wonen hier om de hoek".

Niks hemels aan, niks spectaculairs ook... En toen had Jezus ook nog gezegd dat de mensen zijn vlees moesten eten en zijn bloed moesten drinken. En niemand snapte hoe Hij dat bedoelde. Het klonk naar schending van de joodse spijswetten.

Jezus stelt teleur en de mensen trekken zich terug en gaan niet verder met Jezus mee.

Het lijkt wel alsof Jezus zich realiseert dat het helemaal niet voor de hand ligt om met Hem mee te trekken. Wij vinden het niet leuk, zacht gezegd, dat mensen afhaken. Dat de kerk onophoudelijk krimpt en dat christenen een minderheid in de maatschappij geworden zijn. Dat de tijd komt dat we afscheid zullen nemen van ons kerkgebouw.

Je kunt je trouwens ook afvragen of die vanzelfsprekendheid van een christelijke omgeving waar je nauwelijks hoeft te kiezen de bedoeling van Jezus is geweest. Jezus houdt niemand vast. Jezus vraagt ons juist te kiezen.

En kiezen kan soms heel erg moeilijk zijn.

Dat kennen we allemaal vast wel uit eigen ervaring.

Op jonge leeftijd kan het moeilijk zijn om te kiezen naar welke school je gaat, welk opleiding je volgt of welk werk je gaat doen.

Of met wie je omgaat, wie je vriend of vriendin wordt en met wie je je leven wilt delen als partner.

Maar ook als je ouder wordt, is het soms lastig om te kiezen.

Hoe besteed je je geld, hoeveel tijd ben je aan het werk en wat doe je in je vrije tijd, waar ga je wonen?

En dat zijn nog redelijk gemakkelijke keuzes.

Een mens kan ook voor hele andere keuzes komen te staan. In deze coronatijd, nu de druk op de zorg hoog is: Wie kies je uit om met voorrang behandeld te worden?

En in de dramatische situatie in Afghanistan stonden mensen ook voor verschrikkelijke keuzes: Wie kies je uit om mee te gaan in een vliegtuig en wie laat je achter?

Dat zijn keuzes op leven en dood en ze kunnen enorme gevolgen hebben.

Toch kunnen we er niet aan ontkomen: leven is kiezen.

Ook als het gaat om de manier waarop wij in het leven staan en ons geloof, ook daarin moeten we kiezen.

Zijn andere mensen belangrijk voor ons of zijn we alleen op onszelf gericht?

Hebben we oog voor onze omgeving, voor de schepping, of staat ons eigen belang centraal?

In het evangelie van vandaag gaat het om die keuze: laten we ons leiden door het geloof, door de liefde van God, door de weg die Jezus ging of hebben we er moeite mee wat dat van ons vraagt?

Want een keuze is niet zonder gevolgen.

Als je ergens voor kiest, dan heeft het gevolgen.

En zo horen we in het evangelie ook dat Jezus een radicale inzet vraagt van zijn volgelingen, het komt er echt op aan: Is het ja of nee?

Bij de ‘leerlingen’ van Jezus denken we vaak aan de twaalf leerlingen die Hem steeds volgden.

Maar er waren ook nog andere leerlingen, meer leerlingen.

Denk maar aan de vrouwen die Jezus steeds volgden en ook van anderen wordt verteld dat ze leerling van Jezus werden.

In het verhaal van vandaag gaat het over een grote groep leerlingen, waarvan een flink deel afhaakt.

Het is een onbekend verhaal, maar misschien toch wel heel voorstelbaar.

Het speelt zich af in de synagoge van Kafarnaüm.

Daar heeft Jezus schokkende woorden gezegd, voor de mensen schokkend.

Dat Hij zijn lichaam zal geven als brood voor de wereld.

En Hij heeft zijn toehoorders verweten dat ze niet geloven.

‘Dat zijn harde woorden’, zeggen de leerlingen.

‘Wie kan daarnaar luisteren?’

Het gevolg is dat veel leerlingen bij Jezus weggaan.

Dat is natuurlijk een dramatisch moment: Zij keren Jezus de rug toe, gaan de andere kant op, waarschijnlijk terug naar huis.

Een teleurstellende ervaring voor Jezus: Deze ‘scheuring’ onder zijn leerlingen!

De kerkverlating begint al in het evangelie, zou je kunnen zeggen, al vóór dat er nog maar van een kerk sprake is.

Aan het begin van dit hoofdstuk 6 van het Johannesevangelie is verteld over de spijziging van de vijftienduizend met vijf broden en twee vissen, toen waren er dus vijftienduizend.

De kring wordt snel kleiner, en het eindigt bij de twaalf.

Maar goed, die twaalf zijn er dan tenminste nog.

Twaalf getrouwen, het getal twaalf doet denken aan de twaalf stammen van Israël.

Zo vertegenwoordigen deze twaalf het hele volk, alle mensen.

Maar dan ineens is daar die vraag van Jezus: ‘Willen jullie soms ook weggaan?’

In plaats van: ‘Wat fijn dat jullie er nog zijn, ik voel me gesteund.’

Maar nee: ‘Willen jullie soms ook weggaan?’

Waarom vraagt Jezus dat? Wil Hij hen weg hebben dan? Of is Hij er misschien bang voor?

Het is raadselachtig.

In ieder geval zijn de mensen die weggaan niet zomaar weg, er is wel een reden.

In onze tijd wordt bij kerkverlating gezegd: ‘Het ligt aan de kerk. Het is niet meer van deze tijd. Het is ouderwets en saai.’

Of er wordt gezegd: ‘Het zegt me niks meer, het geloof is uitgedoofd.’

Maar het weggaan hier in het evangelie, dat ligt niet in de eerste plaats aan de kerk of aan de mensen zelf, het heeft een andere reden.

Scherp gezegd: Jezus zelf is er de oorzaak van dat de mensen weggaan.

Hij roept op tot echte navolging die ook inzet van mensen zelf vraagt.

Jezus geeft zichzelf helemaal en roept zijn leerlingen op om dat ook te doen.

Het is een weg vol risico, die moeilijk kan zijn.

Niet iedereen wil dat, sommigen willen alleen een gemakkelijke weg.

Daarom waarschijnlijk de vraag van Jezus aan de twaalf leerlingen.

‘Willen jullie soms ook weggaan?’

Hij vraagt het zo ook aan ons: ‘Willen jullie soms ook weggaan, net als al die anderen?’

Rondom Jezus is ruimte voor vrijheid, voor verantwoordelijkheid, voor een eerlijke keuze.

De vraag van Jezus geeft dus ruimte, maar het is ook een appèl. In deze uitnodiging legt Jezus zijn hart.

En dan antwoordt Simon Petrus: ‘Naar wie zouden we moeten gaan, Heer? U spreekt woorden die eeuwig leven geven.’

Weggaan is geen optie.

Bij wie moeten we dan zijn?

We moeten het er wel van hebben, van de liefde van God die Jezus laat zien. Van Jezus, die woorden spreekt van eeuwig leven.

Het vraagt van ons een keuze. Durven we te kiezen voor de liefde van God, ook als dat moeilijk is?

Als we de keuze maken om Jezus te volgen, dan heeft dat direct te maken met het leven en samenleven van alledag.

Het heeft te maken met :

Ons brood delen: geloven we dat er dan voor iedereen genoeg is?

En: wat vinden we belangrijk in de samenleving, hoe richten we die rechtvaardig in en hoe krijgen juist de minsten de meeste kansen?

Hoe gaan we om met vluchtelingen?

Hoe zorgen we dat de wereld niet ten onder gaat aan de klimaatcrisis?

En ja, dat heeft alles te maken met ons geloof, met het volgen van Jezus, het brood dat uit de hemel is neergedaald, dat brood dat eeuwig leven geeft.

Aan ons de keuze.

Loosdrecht, Gereformeerde Kerk ds. Hillegonda Ploeger